

Albania – historia konfliktów

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Kuba Zygmunt, *Jacy są Albańczycy? Przewodnik kulturowy*, 21.05.2015 r., dostępny w internecie: sadeckiwloczykij.eu [dostęp 26.06.2021 r.].
- Źródło: Ewa Bujwid-Kurek, *Konflikt serbsko-albański. Przykład Kosowa na przełomie XX i XXI wieku*, dostępny w internecie: core.ac.uk [dostęp 17.03.2021 r.].
- Źródło: Irena Stawowy-Kawka, *Konflikt (...) w 2001 roku. Stanowisko albańskie*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

- Źródło: Mateusz Zimmerman, *Małgorzata Rejmer: W Albanii Hoxhy nie mogłeś pomyśleć niczego, co byłoby przeciw systemowi [WYWIAD]*, 11.12.2018 r., dostępny w internecie: kultura.onet.pl [dostęp 16.03.2021 r.].
- Źródło: Jerzy Haszczyński, *Wielka Albania, wielki problem*, 10.04.2015 r., dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

Materiał jest częścią serii „**Inne spojrzenie**”.

Albania to położony na Półwyspie Bałkańskim kraj, który uzyskał niepodległość w 1912 r. Mozaika religijna i narodowościowa Bałkanów odcisnęła piętno na jego historii i kulturze.

” Kuba Zygmunt

Jacy są Albańczycy? Przewodnik kulturowy

Mieszkańcy południa [czyli Albańczycy – przyp. autora] są wyjątkowymi patriotami. Kochają swój kraj, język i kulturę. Dbają o nią. Wszyscy przeżywają bieżące wydarzenia.

Źródło: Kuba Zygmunt, *Jacy są Albańczycy? Przewodnik kulturowy*, 21.05.2015 r., dostępny w internecie: sadeckiwloczykij.eu [dostęp 26.06.2021 r.].

Zapoznając się z tym e-materiałem, zastanów się, jak omówione tu kwestie wpłynęły na relacje Albanii z sąsiadami.

Twoje cele

- Omówisz historię Albanii w XX i XXI w.
- Przeanalizujesz przebieg konfliktów zbrojnych w Albanii.
- Ocenisz stosunki Albanii z państwami sąsiednimi.

Dla zainteresowanych

**Konflikty na świecie –
problem albański**

**Konflikty
narodowościowe na
świecie – spór
o Kosowo**

**Konflikty na świecie –
spór o Kosowo**

Przeczytaj

Geneza konfliktów

Do XIX w. nie istniała geograficzna, a tym bardziej polityczna nazwa kraju – Albania. Sami Albańczycy swoje państwo nazywają Krajem Orłów, czyli Shqipëria. Są ludnością pochodzenia iliryjskiego. W II w. p.n.e. zostali włączeni do republiki rzymskiej i poddani romanizacji. W IV w. ziemie albańskie przeszły pod panowanie Bizancjum, w którym pozostawały przez dziesięć kolejnych wieków, kiedy to zostały na krótko podbite przez Serbów. Ostatecznie zostały włączone do Imperium Osmańskiego.

Flaga Albanii

Źródło: domena publiczna.

Albańczycy wielokrotnie zrywali się do antytureckich powstań, które z reguły były krwawo tłumione. Sukcesy odnosili tylko w XV w. za czasów [Skandenbega](#), który w wyniku toczonych przez 25 lat zaciętych walk w obronie chrześcijaństwa otrzymał od papieża tytuł Wojownika Chrystusowego (łac. *Athleta Christi*). Stopniowo jednak mieszkańcy przechodzili na islam, co pozwalało uniknąć wielu uciążliwych podatków. Tureckie rządy sprawiły, że w 1912 r., kiedy Albańczycy w wyniku kolejnego powstania wywalczyli sobie niepodległość, widoczna była znaczna różnica w rozwoju gospodarki pomiędzy ich ziemiami a resztą Europy.

Półwysep Bałkański, 1913 r.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zniszczeń dopełniła I wojna światowa, w trakcie której z dóbr szabrowanych na terenie Albanii korzystały wojska wielu krajów. W czasie II wojny światowej rozpoczęła się kariera Envera Hodży (Hoxhy), który stojąc na czele komunistycznej partyzantki, walczył z niemieckim okupantem. Hodża szybko nawiązał kontakt z aliantami, otrzymując od nich znaczne wsparcie materialne. Dyktatura, jaką Hodża systematycznie wprowadzał od 1945 r., doprowadziła Albanię do całkowitej ruiny. Paranoiczny, nasilający się z upływem lat strach dyktatora przed atakiem, wyrażał się nie tylko w budowaniu niezliczonych bunkrów, ale również w zerwaniu wszelkich kontaktów ze światem zewnętrznym. Zamiast rozwoju i międzynarodowej współpracy, Albańczycy otrzymali kolektywizację, kult jednostki, terror oraz wszechobecną biedę. Śmierć Hodży w 1985 r. i nieśmiałe próby reform dokonywane przez jego następcę [Ramiza Alię](#) wprowadziły kraj w stan chaosu. Rządził on Albanią najpierw jako I sekretarz Albańskiej Partii Pracy (1985–1991), a następnie przez rok jako prezydent. W tym czasie kraj pogrążył się w ogromnym kryzysie gospodarczym.

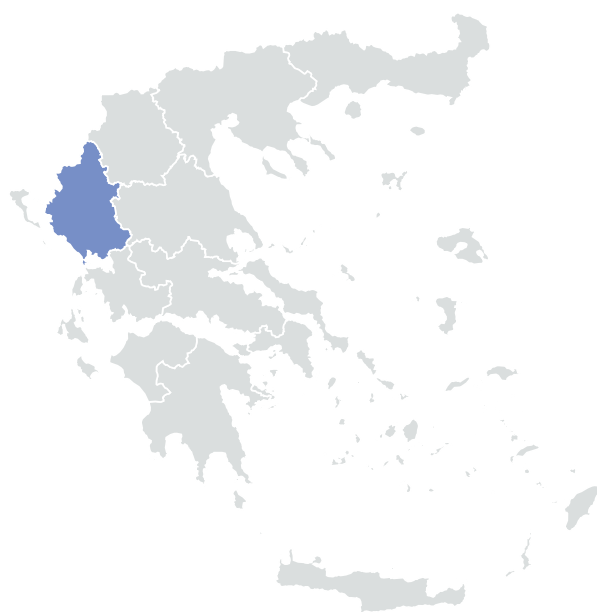
Rządy kolejnego prezydenta [Salego Berishy](#) (1992–1997) upłynęły pod znakiem dzikiego kapitalizmu. Wielu byłych agentów tajnej policji Sigurimi stworzyło w całym kraju sieci mafijne. Największą katastrofą okazało się jednak tworzenie **piramid finansowych**. Ich założyciele łudzili ludzi łatwym zarobkiem, a nieznający mechanizmów rynkowych

Albańczycy dawali się niezwykle łatwo zwieść, tym bardziej, że piramidy reklamowała telewizja publiczna. Kiedy w 1997 r. bankrutowały jedna po drugiej, a ich organizatorzy zniknęli z pieniędzmi obywateli, doszło do zamieszek. Władzę nad krajem stracił rząd i prezydent Berisha.

Przywracaniem spokoju i nadzorowaniem referendum ustrojowego oraz wyborów parlamentarnych i prezydenckich zajęły się siły międzynarodowe. Nowym prezydentem został [Rexhep Mejdani](#). Położenie ludności niewiele się jednak od tego czasu zmieniło. Nieustający kryzys gospodarczy sprawił, że na porządku dziennym były wymuszenia, rozboje, nepotyzm i korupcja. Albania stała się punktem przerzutowym zarówno dla handlarzy narkotyków, jak i handlarzy ludźmi. Zaledwie 3% Albańczyków ma wyższe wykształcenie. Sytuację zaostrza jeszcze rywalizacja dwóch grup etnicznych, z których składa się naród albański – Tosków z południa i Gegów z północy.

W takich warunkach coraz bardziej nośne stają się hasła o „Wielkiej Albanii” – łączącej ziemie obecnej Albanii, Kosowa, części Macedonii i Czarnogóry. Pojawiło się już w czasie II wojny światowej, a dziś przybiera na sile razem z renesansem islamu, jaki obserwuje się wśród Albańczyków.

Konflikt o Epir Północny

Terenem spornym między Grecją a Albanią jest część regionu Epir, zwana przez Greków Epiem Północnym. W starożytności ziemie Epiru w całości uznawane były za greckie. Podziały administracyjne zastosowane najpierw przez Rzymian, a następnie Turków, nie pokrywały się jednak z granicami etnicznymi. Stopniowo jednak owe podziały utrzymujące się przez stulecia zaczęto uważać za granice historyczne.

Od momentu uzyskania niepodległości Grecja dążyła do [rewindykacji](#) Epiru. Okazja nadarzyła się w 1914 r. W następnych latach doszło do wielu masakr dokonywanych zarówno przez stronę grecką, jak i albańską. Mimo że Grecja przeszła w odpowiednim momencie na stronę ententy, Albania ubiegła ją w negocjacjach i otrzymała zgodę mocarstw na włączenie do swojego terytorium Epiru Północnego. Grecja, zajęta wojną z Turcją, nie była w stanie efektywnie zaprotestować.

W czasie II wojny światowej Grekom na krótko udało się odbić Epir, ale ostatecznie musieli oddać go Niemcom. Po wojnie sporny teren ponownie trafił w ręce Albańczyków.

Kolejne lata naznaczone były konfliktami granicznymi, z których najpoważniejszy miał miejsce w 1949 r. Grecy wkroczyli wówczas w głąb Epiru w pogoni za oddziałami komunistycznej partyzantki. Konflikt pogorszyły także złe warunki życia mniejszości greckiej w Albanii

spowodowane rządami Hodży, obsesyjnie obawiającego się ataku z zewnątrz, oraz kwestie religijne – albańscy Grecy w większości byli prawosławni, podczas gdy Albańczycy to przeważnie muzułmanie. Ateny ogłosiły stan wojny, co spowodowało dyktatora do zaostrzenia represji wobec tej mniejszości.

Operacja Royal Air Force w Albanii, 1940–1941

Źródło: domena publiczna.

W 1987 r. Grecja oficjalnie wyrzekła się roszczeń do Epiru Północnego, jednak lata 90. XX w. zaowocowały kolejną eskalacją sporu. Obie strony oskarżały się nawzajem o knowania mające na celu bądź to całkowite pozbawienie praw mniejszości greckiej w Albanii, bądź oderwanie Epiru od Albanii. Pierwszy zdecydowanie nieprzyjazny krok zrobiła Albania w 1993 r., wydalając z kraju prawosławnego archimandrytę Chrysostomosa Maidonisa. Dyplomatyczne utarczki trwały rok, do czasu gdy grecki Front Wyzwolenia Epiru Północnego (MAVI) podczas ataku na albański posterunek wojskowy w Peshkopi zabił dwóch żołnierzy i ciężko ranił trzech. W odpowiedzi Tirana urządziła pokazowy proces pięciu członkom greckiej partii Omonia, zarzucając im szpiegostwo na rzecz Aten. Wówczas Grecja w odwecie wydała kilkadziesiąt tysięcy nielegalnych imigrantów albańskich oraz zablokowała pomoc Unii Europejskiej dla Albanii. Przyparty do muru rząd w Tiranie uwolnił skazanych Greków.

W 1996 r. obydwa państwa zawarły układ o przyjaźni i współpracy. Na jego mocy utworzono m.in. trzy szkoły greckie w Epirze i jedną w Tiranie, w zamian za co Ateny zgodziły się przyjmować 150 tysięcy albańskich robotników sezonowych. Obecnie konflikt pozostaje w fazie uśpienia.

Konflikt z Macedonią

Państwa graniczące z Albanią

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Albańczycy stanowią w Macedonii Północnej około 23% ludności (według albańskich danych jest to 40%). Mieszkają w rejonie miast Tetowo, Gostivar, Debar, Ochryda, Kumanowo, a także w Skopje.

Od momentu proklamowania przez Macedonię w 1991 r. niepodległości wzrosło napięcie między Macedończykami a mniejszością albańską i serbską. Albańczycy utworzyli Partię Demokratycznego Dobrobytu oraz Partię Ludowo-Demokratyczną, które rozpoczęły walkę parlamentarną o realizację swoich postulatów. Przede wszystkim żądano uznania języka albańskiego jako urzędowego oraz przyznania swobód religijnych. Domagano się także zgody na używanie flagi albańskiej na takich samych prawach, jak macedońskiej. Dla Skopje żądania te były nie do przyjęcia. Maksimum ustępstw stanowiło zaproszenie działaczy partii mniejszości do udziału w tworzeniu rządu.

Protestujący Albańczycy

Źródło: TheFAIR1, licencja: CC BY-SA 3.0.

W 1992 r. w wyniku przeprowadzonego referendum mniejszość albańska ogłosiła utworzenie autonomicznej republiki. Szybko zaczęły się tworzyć lokalne bojówki, które przemycały broń z Albanii. W jej przerzut zamieszani byli również członkowie rządu koalicyjnego.

W 1994 r. wybuchły zamieszki na tle utworzenia albańskiego uniwersytetu w Tetowie. Mimo zakazu władz macedońskich oraz zniszczenia budynku przez buldożery, Albańczycy w krótkim czasie dwukrotnie otworzyli uczelnię. W trakcie ulicznych starć zginął jeden Albańczyk. Pod naciskiem opinii publicznej władze ostatecznie wydały zgodę na powstanie szkół podstawowych i średnich z albańskim językiem nauczania. Na Uniwersytecie w Skopje otwarto Wydział Pedagogiczny kształcący nauczycieli – Albańczyków. Oprócz tego na wszystkich innych wydziałach studenci pochodzący z mniejszości albańskiej mają ustawowo zagwarantowane 10% miejsc. Istnienia odrębnego uniwersytetu nie zalegalizowano.

Do kolejnych poważnych rozruchów doszło w 1997 r., kiedy w Albanii padły piramidy finansowe i powstała [Armia Wyzwolenia Kosowa](#). W Macedonii zaczęły wybuchać pierwsze bomby, a UÇK zainstalowała w kilku miastach swoje bazy. Wejście w 1998 r. do rządu przedstawicieli nowo utworzonej Demokratycznej Partii Albańczyków nie przyczyniło się do uspokojenia sytuacji. W 2001 roku doszło do otwartej rebelii Albańczyków przeciwko władzom Macedonii. Kontrolę nad obszarami zamieszkanymi przez ludność albańską zaczęła przejmować macedońska odnoga UÇK – Narodowa Armia Wyzwolenia.

Konflikt ten został zażegnany za sprawą Porozumienia z Ochrydy z 13 sierpnia 2001 r. Zgodnie z jego ustaleniami:

- postanowiono, że w konstytucji będzie mowa ogólnie o obywatelach Macedonii, bez wskazywania na pochodzenie etniczne;
- uznano język albański za drugi język urzędowy, ale tylko na tych obszarach, na których Albańczycy stanowią ponad 20% ludności, oraz w parlamencie;
- ustanowiono system podwójnej większości – ustawa musi być przyjęta zarówno przez połowę wszystkich deputowanych, jak i przez połowę deputowanych reprezentujących każdą mniejszość w parlamencie;
- przyznano Albańczykom prawo do pracy w policji;
- zadeklarowano oficjalne otwarcie uniwersytetu w Tetowie, ponadto rząd zobowiązał się do jego współfinansowania;
- islam zrównano w prawach z wyznaniem prawosławnym i katolickim;
- rozszerzono kompetencje samorządu lokalnego.

Obecnie mniejszość albańska jest podzielona w swych postulatach. Część chce funkcjonować jak dotąd w ramach państwa macedońskiego (ale z zastrzeżeniem, że zostaną uznani za konstytucyjny lud Macedonii), część pragnie autonomii, a część chce połączenia z Albanią. Ta rozbieżność celów powoduje ciągły stan napięcia, który stale przyczynia się do destabilizacji w regionie.

Trudno jest dziś ocenić, jakie są szanse na realizację marzeń o utworzeniu Wielkiej Albanii.

Słownik

Armia Wyzwolenia Kosowa

(UÇK), albańska zbrojna organizacja partyzancka i terrorystyczna, powstała w 1992 r. i działająca na terenie Kosowa

FYROM

(ang. Former Yugoslav Republic of Macedonia); Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, obecnie Macedonia Północna

rewindykacja

odzyskiwanie utraconej własności lub prawa do czegoś na drodze sądowej

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z audiobookiem i wykonaj ćwiczenia.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PbqcmYpr2>

Konflikt serbsko-albański – historia najnowsza

Magdalena Ickiewicz-Sawicka w książce *Serbsko-albański konflikt o Kosowo. Studium kryminologiczne* bada podłoże, źródła i istotę konfliktu serbsko-albańskiego. Skupia się także na przedstawieniu tego konfliktu jako źródła przestępczości oraz na działaniach wymiaru sprawiedliwości wobec sprawców przestępstw dokonanych podczas konfliktu serbsko-albańskiego.

Oto jak przedstawia przebieg tego konfliktu w latach 2008–2018:

„Albańska społeczność Kosowa 17 lutego 2008 roku ogłosiła jednostronnie niepodległość tej dotychczas serbskiej prowincji. Uznanie Kosowa za de facto drugie albańskie państwo podzieliło kraje Unii Europejskiej oraz spowodowało poważne zaniepokojenie jej najbliższych sąsiadów i zwolenników (z oczywistych względów Serbii, ale także Macedonii oraz tradycyjnie Rosji). (...)

Do tej pory jednostronna deklaracja niepodległości Republiki Kosowa była uznawana przez [około] 115 ze 193 państw członkowskich ONZ, 23 z 28 Unii Europejskiej i 24 z 28 NATO. Secesji kosowskich Albańczyków nie uznaje (ze zrozumiałych względów) Serbia, ale także m.in. Federacja Rosyjska i niektóre kraje UE, np. Hiszpania i Rumunia.

Ogłoszenie niepodległości stało się przyczyną zamieszek i licznych protestów ze strony serbskiej mniejszości zamieszkującej Kosowo, np. w Kosowskiej Mitrowicy manifestanci przez kilkanaście minut stali przed mostem, trzymając w rękach serbskie flagi i transparenty z napisami „Kosowo należy do Serbii”.

Jednocześnie oddziały KFOR interweniowały na granicy, gdzie odnotowano kilka poważnych incydentów. (...) Kolejny incydent dotyczył wtargnięcia kosowskich

Serbów do budynku sądu ONZ w Kosowskiej Mitrowicy i przejęcia nad nim kontroli. Flagę ONZ zamieniono na flagę serbską. Wówczas szef misji ONZ w Kosowie (...) Joachim Rücker wydał rozkaz odbicia budynku. Dlatego też policjanci z misji ONZ w Kosowie siłą odzyskali nad nim kontrolę. (...)

W tym samym czasie w Prisztinie trwały zaawansowane prace nad uchwaleniem konstytucji Kosowa. (...) Zgodnie z jej treścią Kosowo ma być pokojową, świecką, wieloetniczną wspólnotą równoprawnych obywateli i narodów, z gospodarką rynkową. (...)

Konstytucja Republiki Kosowa weszła w życie 15 czerwca 2008 roku. Deputowani Parlamentu w Prisztinie przyjęli ją jednomyślnie (...). Dokument pozwolił kosowskiemu władzom w Prisztinie na sukcesywne przejmowanie władzy na terytorium Kosowa od administracji ONZ (...). Wówczas główne urzędy zostały przekazane lokalnym przedstawicielom władzy. Następnie powstały instytucje finansowe (bank centralny), trybunał konstytucyjny, siły bezpieczeństwa oraz armia (ta kwestia jest nadal sporna ze względu na to, że zasadniczy trzon armii stanowiliby dawni członkowie UÇK).

Zgodnie z nową konstytucją większość kompetencji misji ONZ będzie sukcesywnie przekazywana Unii Europejskiej i zarządzana przez Międzynarodowego Przedstawiciela Cywilnego. Jego uprawnienia są dość szerokie: przede wszystkim nadzoruje on misję policyjno-urzędniczą UE (...), ponadto może wetować ustawy, zatwierdzać również budżet kraju. (...) nowo powstałe państwo ma pozostać suwerennym krajem, który nie będzie dążył do całkowitej integracji z innymi państwami (...) i zapewni ochronę mniejszościom narodowym, w tym Serbom (...). W państwie będą obowiązywać też dwa języki oficjalne: albański i serbski.

W 2010 roku odbyły się pierwsze po proklamowaniu niepodległości wybory w Kosowie. (...). Mieszkańcy Kosowa wybierali 100 ze 120 członków Zgromadzenia Kosowa. Pozostałe mandaty to miejsca zarezerwowane dla mniejszości narodowych. W 2012 roku (...) doszło do pierwszego spotkania ówczesnego premiera Hashima Thaçiego z premierem Serbii Iwicą Dačićem. Jednak w 2013 roku kosowscy Serbowie zorganizowali akcję obywatelskiego nieposłuszeństwa w postaci kilkutysięcznej manifestacji w Kosowskiej Mitrowicy. Demonstranci wyrazili sprzeciw wobec jakiegokolwiek porozumienia o normalizacji stosunków między władzami Serbii i Kosowa. W tym samym roku zaś w kosowskim rządzie znalazł się serbski polityk Aleksandar Jablanović. Jednak tuż po objęciu urzędu

został oprotestowany przez mieszkańców Prisztiny, którzy przeszli ulicami stolicy, domagając się jego dymisji. (...)

Do kolejnego incydentu związanego z serbsko-albańskim sporem o Kosowo doszło w 2017 roku. Z Belgradu został wysłany specjalny pociąg, mający dotrzeć do północnego Kosowa. Cały skład był opisany jednym hasłem: „Kosovo je Srbija” w dwudziestu różnych językach. Pociąg nie został przepuszczony przez granicę, co wywołało kolejne napięcia między Belgradem a Prisztiną. Następnie w styczniu 2018 roku doszło do zabicia serbskiego polityka. W Kosowskiej Mitrowicy zostaje zastrzelony Oliver Ivanović, który reprezentował umiarkowane i nastawione na dialog poglądy, jednocześnie (...) walczył z korupcją i zorganizowaną przestępczością. Ivanović był kilkakrotnie oskarżany o dokonanie zbrodni wojennych. (...) prezydent Serbii Aleksandar Vučić powiedział, że „strzały do Ivanovicia były strzałami do wszystkich Serbów w Kosowie”.

Następnie w pierwszych dniach września 2018 roku doszło do kilku poważnych incydentów godzących w stosunki serbsko-kosowskie. Dotyczyły one między innymi (...) braku zgody ze strony kosowarskiej na przyjazd serbskiego prezydenta na zapórę na jeziorze Gazivoda (...). Ostatecznie w wyniku negocjacji kosowarskie władze anulowały sprzeciw (...). Jednocześnie (...) kosowarscy weterani wojenni zablokowali drogę do serbskiej enklawy Banja, nie wpuszczając tym samym serbskiego prezydenta.

Niniejsze incydenty wyraźnie dowodzą, że temperatura serbsko-albańskiego sporu bynajmniej nie gaśnie, ale jest umiejętnie podsycana przez obie strony konfliktu”.

Źródło cytatów: Magdalena Ickiewicz-Sawicka, *Serbsko-albański konflikt o Kosowo. Studium kryminologiczne*, s. 88–93.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Przedstaw najważniejsze twoim zdaniem przyczyny obecnego konfliktu w Kosowie.

Ćwiczenie 2

Zastanów się, co według ciebie mogłoby się przyczynić do zażegnania konfliktu w tym regionie Europy. Przedstaw swoje propozycje.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ zdanie.

Albańczycy w Macedonii stanowią około...

☐ 13% ludności.

☐ 54% ludności.

☐ 23% ludności.

☐ 15% ludności.

Ćwiczenie 2

Zaznacz, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Albańczycy stanowią 10 proc. mieszkańców Macedonii.	☐	☐
Konflikt o Epir Północny między Grecją a Albanią jest obecnie w stanie uśpienia.	☐	☐
Po upadku Armii Wyzwolenia Kosowa w 1997 r. powstały piramidy finansowe.	☐	☐
FYROM to skrót od Former Yugoslav Republic of Macedonia (Była Jugosłowiańska Republika Macedonii).	☐	☐

Ćwiczenie 3

Dopasuj opisy do odpowiednich postaci.

Rexhep Mejdani

macedoński polityk, prawnik i duchowny metodystyczny, w latach 1999–2004 prezydent Macedonii, w imieniu Macedonii podpisał z reprezentantami mniejszości albańskiej Ramowe Porozumienie w Ochrydzie

Gjergj Kastrioti Skanderbeu

macedoński polityk i prawnik, jugosłowiański działacz komunistyczny, w latach 1991–1999 Prezydent Macedonii

Sali Berisha

albański lekarz i polityk, w latach 1992–1997 prezydent, a w latach 2005–2013 premier Albanii; podczas jego rządów powstały piramidy finansowe

Boris Trajkowski

albański polityk, prezydent kraju w latach 1997–2002

Kiro Gligorow

Albański przywódca, powstaniec i bohater narodowy, uzyskał tytuł Wojownika Chrystusowego

Ćwiczenie 4

Ułóż wydarzenia w kolejności chronologicznej.

porozumienie macedońsko-albańskie w Ochrydzie

zamach na prezydenta Kiro Gligorowa

układ o przyjaźni i współpracy między Grecją i Albanią

zamieszki na tle utworzenia albańskiego uniwersytetu w Tetowie

powstanie Armii Wyzwolenia Kosowa

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Jerzy Haszczyński

Wielka Albania, wielki problem

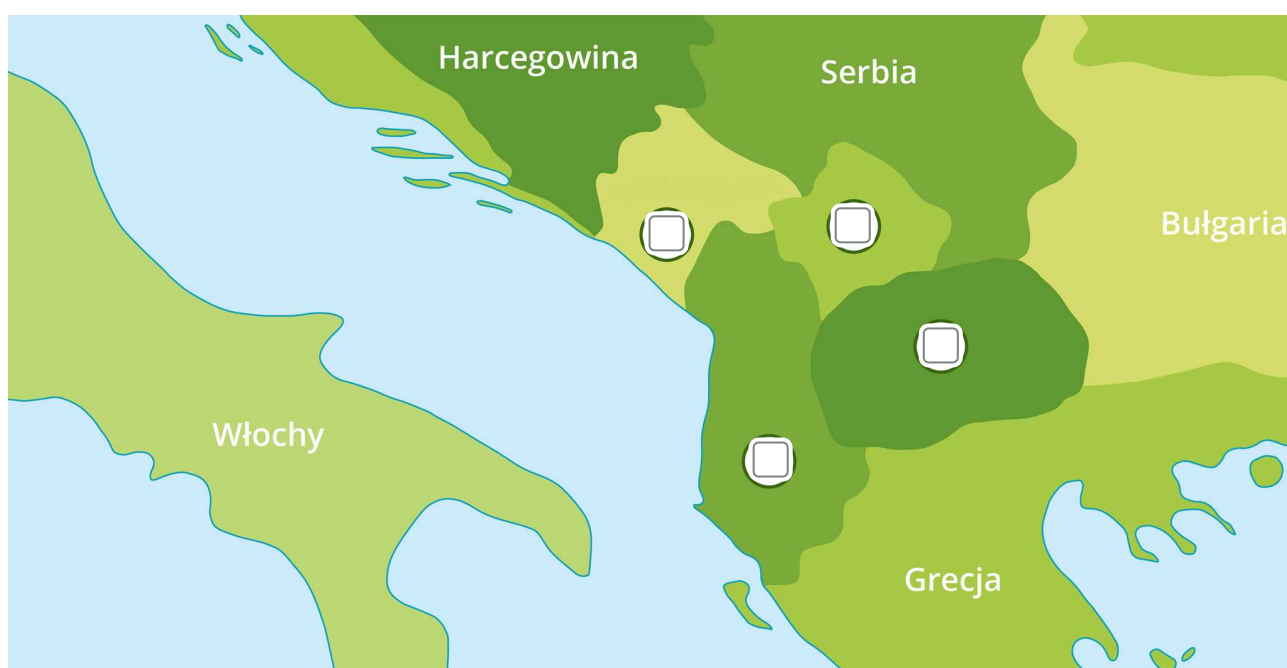
Czarny sen Europejczyków, czarny jak dwugłowy orzeł z albańskiej flagi, zaczyna się spełniać. Powstaje Wielka Albania – ku przerażeniu sąsiadów (...). Poparł ją właśnie albański premier Edi Rama.

W wywiadzie dla kosowskiego radia stwierdził, że zjednoczenie dwóch państw albańskich, Albanii i Kosowa, jest nieuniknione. To kwestia czasu. I tylko nie wiadomo, czy dojdzie do niego, gdy oba kraje znajdą się w Unii Europejskiej, czy też gdy się przekonają, że nie mają na to szans.

Nie jest to pierwszy szef albańskiego rządu, który gdy styka się z mieszkańcami Kosowa, zaczyna snuć wizje Wielkiej Albanii.

Źródło: Jerzy Haszczyński, *Wielka Albania, wielki problem*, 10.04.2015 r., dostępny w internecie: rp.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

Wskaż na mapie terytoria wymienione w tekście.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Irena Stawowy-Kawka

Konflikt (...) w 2001 roku. Stanowisko albańskie

Wszyscy obywatele są równi wobec prawa. Konstytucja ustanawia ochronę tożsamości etnicznej, rasowej tych mniejszości, włączając w to pomoc państwa, edukację językową mniejszości narodowych w szkole średniej i oficjalne używanie języków mniejszości narodowych tam, gdzie stanowią większość populacji. Etniczne napięcia i uprzedzenia są obecne w społeczeństwie. Rząd jest zobowiązany do prowadzenia polityki pokojowej integracji wszystkich grup etnicznych, ale napotyka polityczne opory i powszechną niechęć, jeśli chodzi o środki, którymi ma osiągnąć ten cel, na przykład akcje edukacyjne w języku mniejszości, przy przyjmowaniu do szkół i kwotowy system na studiach. Reprezentanci albańskiej wspólnoty, która jest najliczniejszą grupą i stanowi 23% populacji (...), są najbardziej krzykliwi, jeśli chodzi o skargi na dyskryminację. Najbardziej przeszkadza im kwestia braku odpowiedniej (zbyt niskiej) reprezentacji w wojsku i policji. Mimo rządowych wysiłków zmierzających do rekrutowania etnicznych Albańczyków (...) stanowią 8,7% funkcjonariuszy w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. W albańskich pod względem etnicznym miastach Tetowie i Gostivarze liczby te sięgają odpowiednio 12% i 17%. Aby zwiększyć liczbę funkcjonariuszy policji, rząd przez kilka lat ustanowił kwotę na poziomie 22% miejsc dla mniejszości narodowych (...).

Źródło: Irena Stawowy-Kawka, *Konflikt (...) w 2001 roku. Stanowisko albańskie*, dostępny w internecie: ruj.uj.edu.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

Wybierz region, którego dotyczy opisany w tekście konflikt.

☐ Macedonia

☐ Epir

☐ Kosowo

☐ Czameria

Tekst źródłowy do ćwiczeń 7–8.

” Ewa Bujwid-Kurek

Konflikt serbsko-albański. Przykład Kosowa na przełomie XX i XXI wieku

1 września 1997 roku Milošević zaproponował Albańczykom negocjacje na sporny temat przywrócenia ograniczonej autonomii Kosowa i zapewnienia faktycznej równości wobec prawa wszystkim mieszkańcom prowincji. Podczas gdy Ibrahim Rugova przystał na tak sprecyzowaną propozycję, to jednak oddziały UÇK (które miały bardzo duże znaczenie), będąc zainteresowane tylko całkowitą niepodległością Kosowa, kategorycznie sprzeciwiły się temu. Fakt ten umacnia w przekonaniu o rozdźwięku między Rugovą a UÇK.

Rozziew w stanowisku strony albańskiej staje się cechą charakterystyczną dla prowadzonej przez nią polityki. Odtąd UÇK nie respektuje postanowień Rugovy, dyferencjacja interesów nie jest zjawiskiem pozytywnym i nie wpływa korzystnie na prowadzoną „wspólną” politykę w tym regionie. Tymczasem coraz więcej ludności cywilnej albańskiej zaczyna popierać stanowisko UÇK, czyli przejawia

gotowość do podjęcia walki zbrojnej. Stąd też Rugova, nie mając alternatywy, z wolna zaczyna przechodzić na stanowisko UÇK. Tymczasem bacznie obserwująca przebieg wydarzeń Grupa Kontaktowa, 22 września tego samego roku, ponownie zagroziła Belgradowi podjęciem zdecydowanych działań, jeśli tylko nie zostaną zakończone akcje niszczenia wiosek albańskich oraz nie zostaną podjęte czynności zapobiegające próbom ucieczki ludności cywilnej z Kosowa. W tym samym tonie, nacechowanym licznymi przestrogami, wypowiedziało się NATO. I choć 28 września 1997 roku władze Belgradu poinformowały o zakończeniu ofensywy przez UÇK, to jednak walki nie zostały przerwane. Wyzwoleńcza Armia Kosowa (UÇK), która rozpoczęła walkę o niepodległość w listopadzie 1997 roku, początkowo nieliczna i słaba, do jesieni 1998 roku stanowiła już dość prężną siłę zbrojną. Na początku 1998 roku w Kosowie wciąż jeszcze dochodziło do licznych zamieszek ulicznych, których finał był niejednokrotnie tragiczny w skutkach. Po raz pierwszy przeciw serbskim siłom porządkowym wystąpili zbrojnie, na skalę dotąd niespotykaną, żołnierze tej armii. Jednak wyparta z Kosowa armia wyzwoleńcza ostatecznie nie zrezygnowała z walk odwetowych, wycofując się do Albanii, otrzymała znaczące dla siebie wsparcie szczególnie w kwestii uzbrojenia. Pod wpływem politycznej presji wywieranej przez państwa Zachodu podejmowano próby pojednawcze między zwaśnionymi stronami w nadziei na ich szybkie uspokojenie. W tym czasie dochodzi do rozmów negocjacyjnych z udziałem wysłannika Waszyngtonu Richarda Holbrooke'a i ówczesnego jugosłowiańskiego prezydenta Miloševicia na temat, jak się okazuje, tego nader trudnego do rozwiązania problemu kosowskiego. Mimo pokojowych ustaleń, w styczniu 1998 roku walki w prowincji rozgorzały na nowo. Ponowne próby załagodzenia sytuacji zostały podjęte na spotkaniu w Rambouillet i w Paryżu

(luty-marzec 1999), w którym wziął udział wicepremier Serbii Ratko Mladić, natomiast stronę albańską reprezentował Ibrahim Rugova. Rezultatem przeprowadzonych rozmów miały być następujące postanowienia w sprawie Kosowa: po pierwsze, wojsko i policja serbska miały opuścić tę prowincję, po drugie, miała być zagwarantowana jej szeroka autonomia, po trzecie, nadzór nad tą prowincją miały przejąć siły pokojowe NATO, po czwarte, UÇK miała być rozbrojona, po piąte, po upływie trzech lat miała być przeprowadzona weryfikacja tych ustaleń.

Źródło: Ewa Bujwid-Kurek, *Konflikt serbsko-albański. Przykład Kosowa na przełomie XX i XXI wieku*, dostępny w internecie: core.ac.uk [dostęp 17.03.2021 r.].

Ćwiczenie 8

Zdecyduj, które stwierdzenia są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Kosowo było prowincją państwa serbskiego.	☐	☐
Wsparcie militarne Wyzwoleńcza Armia Kosowa otrzymywała zarówno od Albanii, jak i państw Europy Zachodniej.	☐	☐
W okresie konfliktu zbrojnego w Kosowie nadzór nad prowincją sprawowały siły NATO.	☐	☐
Ibrahim Rugova reprezentował serbskich Albańczyków podczas konferencji w Rambouillet.	☐	☐

Ćwiczenie 9

Wyjaśnij, czego domagali się Albańczycy w Kosowie od końca XX wieku.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

” Mateusz Zimmerman

Małgorzata Rejmer: W Albanii Hoxhy nie mogłeś pomyśleć niczego, co byłoby przeciw systemowi **[WYWIAD]**

To była albańska wersja stalinizmu – od początku do końca epoki Hoxhy. (...) Przez dekady rządził, wykorzystując stalinowski aparat terroru: powtarzające się czystki, więzienia, obozy pracy przymusowej, internowanie na wieś, niszczenie religii, odpowiedzialność zbiorowa. (...)

Na konferencji w Tiranie, która odbyła się w 1956 roku, członkowie partii pozwolili sobie na dyskusję o możliwych zmianach kursu, ale wkrótce potem na wieloletnie więzienie skazano 44 jej uczestników.

Źródło: Mateusz Zimmerman, *Małgorzata Rejmer: W Albanii Hoxhy nie mogłeś pomyśleć niczego, co byłoby przeciw systemowi* [WYWIAD], 11.12.2018 r., dostępny w internecie: kultura.onet.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

Wyjaśnij, dlaczego właśnie w 1956 r. w Albanii pojawiły się propozycje przeprowadzenia zmian politycznych.

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Albania – historia konfliktów

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIII. Ład międzynarodowy.

Uczeń:

10) przedstawia konflikty międzynarodowe i etniczne w nieunijnej części Europy; lokalizuje je, wyjaśnia ich przyczyny i konsekwencje.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- omawia historię Albanii w XX i XXI w.;
- analizuje przebieg konfliktów zbrojnych w Albanii;
- ocenia stosunki Albanii z państwami sąsiednimi.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- quiz.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Wybrana osoba odczytuje temat lekcji: „Konflikty na świecie – problem albański”, na forum klasy formułowane są cele zajęć.
2. Uczniowie zgłaszają swoje propozycje pytań do wspomnianego tematu. Wybrana lub chętna osoba zapisuje je na tablicy.

Faza realizacyjna

1. Podział na grupy i zapoznanie się z treścią sekcji „Przeczytaj”. Następnie zespoły układają pytania do quizu dla innych grup. Wspólnie określają zasady rywalizacji i punktowania dobrych odpowiedzi (np. gra na czas lub na liczbę poprawnych odpowiedzi).
2. Przeprowadzenie gry w klasie. Wybrana osoba dba o prawidłowy przebieg quizu zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. Nauczyciel nagradza zwycięską drużynę, np. ocenami z aktywności.
3. Uczniowie zapoznają się w parach z audiobookiem. Wynotowują najistotniejsze informacje, po czym rozmawiają i ustalają odpowiedź na pytanie zawarte w ćwiczeniu 1 w sekcji „Audiobook”.
4. Podział na trzy grupy. Każda z nich opracowuje rozwiązanie problemu zawartego w ćwiczeniu 2 dołączonym do audiobooka. Po skończonej pracy przedstawiciele grup odczytują odpowiedzi na forum klasy. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia je, udzielając także uczniom informacji zwrotnej.
5. Praca indywidualna – uczniowie wykonuje wskazane ćwiczenia interaktywne w sekcji „Sprawdź się”.
6. Dyskusja na temat: „W jakim stopniu mozaika narodowościowa i religijna Bałkanów oraz charakter Albańczyków wpłynęły na stosunki Albanii z sąsiadami?”. Na koniec wybrana osoba podsumowuje rozmowę i przedstawia wnioski.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie odczytują pytania sformułowane na początku lekcji i udzielają na nie odpowiedzi.
2. Uczniowie rozwijają zdanie: „Na dzisiejszych zajęciach nauczyłem się/nauczyłam się...”.

Praca domowa:

- Wykonaj pozostałe ćwiczenia interaktywne.
- Zaproponuj inne materiały źródłowe do wybranego ćwiczenia.

Materiały pomocnicze:

- Tadeusz Czekalski, Jerzy Hauziński, Jan Leśny, *Historia Albanii*, Warszawa 2009.
- Małgorzata Rejmer, *Błoto słodsze niż miód. Głos komunistycznej Albanii*, Wołowiec 2018.
- Adam Sobolewski, *Mundury, które wywoływały strach, wróciły. Europa znów drży o Bałkany*, tvn24.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Audiobook” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.